

Gradimir Stojković

Želim

Copyright © 2003 Gradimir Stojković
Copyright © 2015 ovog izdanja, LAGUNA

*U spomen čudesnih snova moje majke Mirjane.
Pisac posebnu zahvalnost duguje svom sinu Vojislavu,
bez čije stručne pomoći ovaj tekst ne bi bio napisan.*

Kupovinom knjige sa FSC oznakom
pomažete razvoj projekta odgovornog
korišćenja šumskih resursa širom sveta.
SW-COC-001767
© 1996 Forest Stewardship Council A.C.

Uvod

U nekoj zemlji preko sedam gora i sedam mora, nekada davno...

Eto, tako počinje prava bajka. I svi smo uvereni da su se prave bajke događale nekada davno. U tamo nekoj zemlji.

Nije tačno! Prava se bajka može dogoditi bilo gde i bilo kada. Čak i ovde. Danas. Ne verujete? Tvrđim da je to moguće. Zatvorite čvrsto oči. Zažmurite. Svuda oko vas je mrak.

A sada naglo otvorite oči! Brzo, okrenite stranu – idemo u bajku...

Kontakt

Majsko subotnje večer – sutra se ne ide u školu; tek u ponedjeljak po podne.

U polumraku, nalakćena na prozorsku dasku, Tanja je listala svesku s domaćim zadatkom započetim sinoć, pisanim i pre i po podne i još nedovršenim. *Proleće je došlo u moju sobu* – supertema za morone. Ovaj glupavi zadatak može da se završi i u ponedjeljak pre škole. Uostalom, ima li ikakve veze ovo škakljivo, šaškasto večer s bezveznom temom domaćeg zadatka? Škola baš ume da ubrlja sve lepo i romantično u Tanjinom životu!

– Tanja, ćero, nemoj da buljiš oči u mraku!

– Neću više, tata...

Zaklopila je svesku. Ionako nije čitala te gluposti koje je uspela da smisli i napiše.

– Upali svetlo, zlato – savetovao je tata. – I zatvori prozor, da ne uđu komarci.

Tata je sedeo u sobici za kompjuterom. Iako ga nije videla, znala je: prstima raščešljava bradu, ozbiljan,

malčice namršten, dok mu se u naočarima ogleda zelenilo ekrana. Već za koji tren zaboraviće sve oko – i mrak, i komarce, i Tanju. Osmehnula se. Baš je tata sladak!

Ako se samo malo nagne, mogla bi da vidi dole desno parkić, iz kojeg je do nje, čak do četvrtog sprata, dopirao Đoletov glas:

– Gol! Gooooool!

Đorđe je bio zagriženi glavometaš. Ma koliko da se trudila, a to nije činila ni često niti rado, Tanja nije razumela tu zaludjenost. Šta li je to toliko privlačno u bezveznom udaranju teniske loptice glavom?

– Gool! – urlao je Đole i Tanja se nasmejala. Rešila je da ipak poslušati tatu i zatvori prozor.

– Tanja dušo, jesi li gladna?

– Nisam, mama. Nisam još...

Mama je ispravljala pismene zadatke, posipajući pepelom s cigarete tepison i jastuk dvoseda na kojem je ležkarila. Mama je bila strastven pušač, uprkos svim tatinim i Tanjinim protestima.

– Javi kad ogladniš, ali nemoj kasno.

Mama je brinula o Tanjinom apetitu, o kupanju, češljanju, presvlačenju – kao da je Tanja još u zabavištu. A Tanja je već završavala šesti razred.

– Da, mama, hoću.

Možda bi bilo bolje da je izašla onda kad ju je društvo zvalo, ali tada joj nije bilo do izlaska.

– Baš si čudna – rekla joj je Vesna. – Ne kapiram u čemu je fora. Kako možeš da truneš tako bez veze?

A Tanju je bilo baš briga da li Vesna ili bilo ko drugi shvata ono što ona čini. Lako je Vesni! Nju su svi voleli

– i dečaci, i devojčice, čak i nastavnici. Svakome je ta umela da se zavuče pod kožu.

Tanja je duboko uzdahnula, zatvorila prozor i upalila svetlo, ali ga je odmah ugasila. Bilo je baš grozno pod mlečnim bleskom lusterata!

Krenula je ka prozoru i opet zastala. Kao da se nešto dogodilo u tom kratkom blesku svetlosti, kao da je nešto... neko bio tu, malo iza Tanje, onamo između prozora i pisaćeg stola...

– Dačo – šapnula je – jesi li to ti?

Njen brat Danilo, đak trećeg razreda i sasvim trećerazredni brat, bolovao je od sumanutih ideja. Glavni mu je fazon u životu bio da se, na primer, privuče Tanji iza leđa i vikne joj na uvo jedno grozomorno: „Bu!“ Iako se to događalo najmanje jednom dnevno, Tanja bi redovno ostajala ukočena, nasmrt preplašena. A Dača bi se razdragano kikotao kao da je izveo sjajan štos.

– Daj, Dačo, ne glupiraj se više. Videla sam te.

Odlučila je da konačno upali svetlo. Odlučila je, ali nije: soba se baš tada ispunila srebrnastim plavetnilom, nežnim, blagim, gotovo umirujućim...

* * *

Željku se nije spavalo. Bio je mrzovoljan, ni od čega umoran, nekako sav prazan, a i bolele su ga noge ispod kolena. Njegov sveznajući tata je, naravno, i za to imao stručno objašnjenje:

– Rasteš, sinak. Rastu kosti naglo u tom periodu, a mišići to ne mogu da prate...

Ponekad je tata-doktor u tim svojim detaljnim objašnjenjima preterivao, što je Željku išlo na nerve. Inače, tata nije bio tako loš.

Željko se spustio na krevet, zbacivši patike s nogu. Malo je razmislio, pa zaključio da ga mrzi čak i košulju da skine. Prevrnuo se naznak.

Ispod prozora, desno na igralištu, urlali su glavome-taši. Opet je Đole navukao Sašu da odigraju meč. Đole je bio velemajstor, a Saša totalni pacer, dvostruki levak. Nije bilo fer. Uostalom, kada je Đole igrao fer igru? A Saša je sam uletao u takve kombinacije za blamiranje.

Željko i Saša su bili nerazdvojni, osim kada su bivali posvađani, što se sve češće događalo, a naročito otkako je Tanja došla u Željkovu zgradu i razred.

Tačno tri sprata iznad, u januaru, po onoj ludačkoj poledici, uselila se Tanjina porodica. Prvog dana na početku polugođa Željko je bio zadužen da odvede Tanju u školu. Učinio je to, pa je s pravom smatrao da Tanja pripada isključivo njemu, s čim Saša nikako nije mogao da se pomiri.

– Gooool! – urlao je pobedonosno Đole. Željko se osmehnuo. Mogao je da zamisli onog smotanog Sašu u Đoletovoj obradi. Šteta što Tanja nije bila tamo, da gleda Sašin blam. A da je Tanja bila tamo – bio bi i Željko.

Pre nepunih pola sata Saša mu se rugao:

– Bebici se spava! Kako možeš tako? Čitavo se društvo okupilo, a ti džonjaš...

Željko je proverio: Tanja nije bila u društvu.

– Ne talasaj! – otkočio je Sašu. – Spava mi se, pa šta! Slobodan si.

Nije mu se spavalo. A kako bi u pola devet?

Dohvatio je daljinac i uključio televizor. Kretenskog li programa! Govori, razgovori, pregovori... isključio je televizor i zabio nos u jastuk.

U suštini, Željka je mučila dosada. Zažmurio je i čvrsto rešio da spava. A ko da zaspi u ovakvoj tišini... Tišini? Prenuo se. Otkud ova neverovatna tišina? Do maločas su ona dvojica urlala iz sve snage na temu „gol – nije gol“.

Željko je izvukao nos iz jastuka. Zar televizor nije bio ugašen? I otkud to plavičasto svetlo? A plavo je lagano prelazilo u ljubičasto. Začuo se fijuk vetra, ali se čak ni zavesa na otvorenom prozoru nije pomerila.

Skočio je s kreveta i pritrčao prozoru. Niz narandžastih i zelenih munja gotovo ga je zaslepio. Pomislio je: „Vatromet!“ No tišina je bila sablasna. Soba se kupala u ljubičastoj svetlosti.

Onda je odjeknuo glas:

– Pozdrav razumnom biću ovog nebeskog tela. Dolazimo u miru.

Kao oparen, Željko je odskočio od prozora. Osvrnuo se. U sobi nije bilo nikoga.

– Dolazimo u miru – ponovio je glas.

Televizor je *stvarno* bio isključen. Nehotice je protrljao oči. Ljubičasta svetlost je bila tu, okolo, ali tako *nestvarna*. Kao i taj glas...

– Impuls straha – začuo se glas.

U dva koraka Željko se stvorio kraj kreveta. Taj glas je dolazio i odavde i odande.

– Ja... – zamucio je Željko – ja se ne bojim.

Glas se javljao nekako iznutra, kao da je bio u Željkovoj glavi:

– Reakcija tipična za strah. Strah negativan po razum. Biće ove planete pokazuje znake i razuma i straha.

Biće ove planete – unezvereni Željko – uskočilo je sasvim hrabro i razumno pod ćebe. Glas je bio i tu, pod ćeбетom:

– Biće ne saopštava istinite podatke. Registrovano umanjenje razuma po osnovu realne pretpostavke uticaja straha. Upućen zahtev biću za osposobljavanje u svrhu razumnog kontakta. Registrovani osnovni uslovi. Uputstvo biću, ako je to preduslov za kontakt, neka biće ostane ispod te materije.

Željko je podigao krajičak ćebeta i provirio. Soba je i dalje bila obasjana ljubičastom svetlošću, a u njoj i dalje nije bilo nikog niti ičeg stranog. Željko se okuražio:

– Ko si ti? Gde si? Šta hoćeš?

– Odgovor na prvo pitanje nemoguć. Odgovor na drugo pitanje: na rastojanju od jedan-nula-jedan-nula helkona. Odgovor na treće pitanje: kontakt s razumnom jedinkom na objektu istraživanja.

Željko više nije izdržao. Izvukao je glavu ispod ćebeta. Ljubičasta svetlost bila je tu i – ništa više. „Ako su ti helkoni bar kao metar“, pomislio je, „onda je to ili hiljadu i deset metara, ili...“ Željko se bavio programiranjem, pa mu i nije bilo teško da se seti binarnog sistema: „To bi bilo deset tih helkona!“

– Podatak korektan! – javio se glas.

Željko je radoznalost, ipak, nadvladala strah.

– Pogodio sam, zar ne? – obradovao se.

– Podatak saopšten od bića korektan.

– Umeš li ti da govoriš jednostavnije? – izletelo je Željku. – Ja nisam biće, već Željko. Kako se ti zoveš?

– Odgovor na prvo pitanje – začuo se odmah glas – ako biće koje je Zelko logički komunicira, moguće je ostvarenje potpunog kontakta. Odgovor na drugo pitanje nemoguć. Razlog: dvostruko značenje termina „zvati“.

Željko je seo na krevet. Ovo je postajalo sve zanimljivije.

– Ja se zovem Željko – počeo je da objašnjava. – Čekaj! Mene zovu... ili... još bolje... moje ime je Željko. Željko!

– Ime? 'Zvati' znači uputiti impuls za ostvarivanje kontakta?

Taj neko ili to nešto već je počelo da nervira Željka:

– Čekaj! Prekini, molim te! To sada i nije važno. Objasni mi, ako umeš, šta ti znači to „kontakt“?

Kao da je nešto zatreperilo kroz ljubičastu svetlost, ili je to Željko poželeo da se dogodi. A glas se javio:

– Kontakt ostvaruje istraživačka jedinica. Postavljen problem: saradnja pri istraživanju sistema jedan-jedan-nula-nula-jedan-jedan putem neposrednih kontakata s jedinkama, predstavnicima razumne vrste...

„E, baš mi objasni!“, pomislio je Željko.

– Objašnjenje sledi – nastavio je glas. – U sistemu jedan-jedan-nula-nula-jedan-jedan uočeni tragovi razuma. Mnogobrojne teškoće komuniciranja. Načini sporazumevanja vrlo primitivni. Proizvodnja zvuka neophodna pretpostavka komuniciranja. Misao bića na različitim tačkama naseljavanja planete u sistemu pretvara se u različite kombinacije zvuka. Najpogodnija kombinacija sintetizovana. Ostvareni uslovi prvog kontakta.

U Željkovoj glavi zbrka je bila potpuna:

– Zaustavi se već jednom! Možemo li da razgovaramo kao ljudi?

– Ljudi? Termin označava razumna bića u ovom sistemu komuniciranja. Komuniciramo ljudski.

– E pa, izostavi sva ta nazoviobjašnjenja i reci kao čovek: ko si i šta hoćeš od mene?

Svetlo je opet zatreperilo:

– Zel-Kova postavka problema nepametna!

To je već prevršilo meru!

– Hoćeš reći da sam glup?!

– Zel-Ko poseduje inteligenciju na pozitivnom nivou ako je referentna tačka vreme postojanja bića ove planete.

– Neka ti bude – pomirljivo je prihvatio Željko.

– A šta treba da učinim pa da bude taj tvoj „kontakt“? I upamti, ja sam Željko, a ne Zel-Ko. *Ž! Željko!*

Svetlost se umirila, a glas se odmah javio:

– Ž-Željko, registrovano. Prva razumna reakcija. Uputstva za kontakt: ne činite ništa, ne menjati mesto u prostoru. Početak priprema...

Željko se nelagodno promeškoltio:

– A da li će boleti?

– Početak kontakta!

Ništa se vidljivo nije događalo, niti je Željko osetio nešto neobično. Sav napregnut očekivao je pojavu tog nekog ili nečeg i – to je bilo sve čega je kasnije mogao da se seti, jer je glas objavio:

– Završen kontakt!

„Baš ništa“, pomislio je Željko.

– Informacije preuzete – nastavio je glas. – Druga faza: analitička obrada. Ž-Željku upućene pozitivne ocene. Sledi napuštanje zone kontakta.

Željko je kao oparen po drugi put skočio:

– Ali ko ste vi? Koliko vas ima? U čemu ste došli?

Odjurio je do prozora i pokušao da razmakne zavesu, ruke ga nisu slušale!

– Gde ste? – zavapio je. – Hoću da vas vidim!

– Materijalni kontakt nije dozvoljen – objasnio je glas. – Bića-ljudi nisu spremna. Ž-Željko spremnost za saradnju na visokom nivou. Analiza sledi. Ž-Željku pridodato učešće u prvostepenom eksperimentu.

– Učešće? – iznenadio se Željko. – U čemu?

Ljubičasta svetlost je zatreperila i počela da dobija plave nijanse.

– Unapređenje psiho-materijal reprodukcije – odjekivao je glas kroz nadolazeći fijuk. – Primena specifična, vremenski ograničena. Razumno biće Ž-Željko reguliše primenu. Pozdrav Ž-Željku.

Zaglušujući fijuk ispunio je prostor, u nizu zastrašujućih zelenih i narandžastih odblesaka i – kraj! Željko je ostao sam kraj prozora, u mračnoj sobi.

U parkiću, prva je sebi došla Sanja. Zavrištala je iz sveg glasa:

– Vatra! Požar!

Sanjin vrisak pokrenuo je i ostale, do tada onemele i kao skamenjene. Đole je podigao lopticu s betona i dovršio započetu rečenicu:

– Gotovo i kvit!

– Kod Željka! – vikala je Sanja. – Videla sam. Tačno iz njegovog prozora!

– Ama kakav požar? – usprotivila se Jasna. – Koja vatra gori ljubičasto?

– Ljubičasto? – Bane se začudio. – Crveno i zeleno!

– Trk do Željka! – komandovao je Saša. I svi su se stuštili prema zgradi.

Istini za volju – od požara ni traga. Zbunjena i uzbuđena družina podigla je paklenu graju.

– Crvenkasta i žučkasta! – tvrdio je Bane. – I pomalo zelena...

– Baš si ti crvenkast i žučkast – protivila se Vesna. – Plavo! Onako plavo!

– Željko! – zvaog je Saša. – Izlazi napolje. Želj-ko! I Željko se, konačno, pojavio na prozoru.

– Tiše, bre, lujke! – prošištao je. – Ako se moj matori probudi, biće frke. Samo što je legao. Evo me, idem.

Na samom ulazu, još se ni vrata nisu za njim zatvorila, a društvo ga je opkolilo. Prva ga je spopala Sanja:

– Je li kod tebe bio požar?

– Ti si, Sanja, totalno otkačila! – prekinula ju je Jasna. – Da je nešto gorelo tako jako, ne bi za minut prestalo i nestalo. I došli bi vatrogasci.

– Pa, još uvek mogu da dođu – nije se predavala Sanja.

Željko je mudro ćutao. Šta bi mogao da im kaže, a da zvuči istinito?

– Ovaj – započeo je – ja sam... ja nisam... mislim... Saša se zakikotao:

– Keve mi rođene, društvo, ovaj je sve prespavao!

– Otkači se! – odbrusio je Željko. – Brišimo u parkić. Urlate kô na demonstracijama.

– Da znaš, Željko – spopala ga je ponovo Sanja – šta si propustio...

– Ne znam i ne interesuje me – pokušao je da je se otrese, ali se Sanja, po običaju, nije zaustavljala tako lako:

– Slušaj, taman smo se razbrojali i Vesna pošla da žmuri kad je zafijukalo kao oluja, a nebo vedro, mesečina kao na moru, pa se tu, baš kao, evo ovde, nešto

upalilo, ali ne odjednom, najpre narandžasto i crveno i planuo je požar, i ja sam sve videla, i vatru, a sve bih da krenem i ne mogu, ne mičem se s mesta...

– Stani, bre! – očajnički je zavapio Đole. – Ti kada pustiš razglas u promet...

– Ja Željku pričam – odvrtila je Sanja.

– U pravu je Sanja – ubacio se Bane. – I ja sam hteo da potrčim, pa nisam mogao. Ni makac!

– Aha – potvrdila je Vesna. – I ja isto.

– Eto vidiš – jedva je dočekala Sanja. – Taman sam htela da vrisnem, a jezik mi se ukočio...

– Bar da je ostao ukočen – dobacio je Đole. Želj-kova nedoumica je rasla. Izgleda da je jedino on čuo onaj glas. Nečega je, znači, bilo. Čega – to nikako nije mogao da smisli.

– Svašta! A da vam se sve to nije pričinilo?

– Kako pričinilo? – začudila se Jasna. – Nemoguće! Svi smo videli.

– Šta ste videli? Jedan kaže požar, drugi zeleno svetlo... da vi niste rešili da mene malo onako, a?

– Idi ti, Željko – odgovorio je Saša – malo na spanje! Sve si neki važan tip, pa smo svi dofurali ovamo da tebe specijalno zezamo.

Ovaj povod za izvlačenje Željko je jedva dočekao:

– U redu. Nešto se dogodilo, ali mene ne zanima šta. Čao, društvo! I smanjite doživljaj.

Sasvim dostojanstveno odšetao je do zgrade, ispraćen Đoletovom zajedljivošću:

– Prošlo devet, vreme je za krevet! Sva dobra deca spavaju, samo je nevaljali Željko još budan.

* * *

Tri sprata iznad, kraj ponovo otvorenog prozora, sedela je zamišljena Tanja, osluškajući žamor iz parkića. Mama je odavno završila pregledanje pismenih zadataka, pokupivši sveske i pepeo; tata je dovršio i poslednju potprogramsku petlju; Danilo se prevrtao po donjem krevetu sanjajući svoj nastavak omiljenog horora *Muva*, a Tanja je neprekidno, po ko zna koji put, vraćala u mislima ono plavo svetlo da bi, po ko zna koji put i još jednom, zaključila kako joj ništa nije jasno. Posebno se, u stvari, ništa i nije dogodilo. Ničeg se nije sećala do te plavkaste svetlosti, do trenutka kad je podigla ruku da pritisne prekidač i kad joj se celo telo ukočilo, kao obamrlo. Iza toga je u njenom sećanju bila praznina, jer kad je sve prošlo, soba je izgledala kao i pre: mračna, obična, najobičnija. Ali ni tada Tanja nije upalila svetlo. Otvorila je prozor. Ni napolju nije bilo ničeg neobičnog. Odslušala je čitavu raspravu društva iz parkića i opet nije bila pametnija. To što se dogodilo očigledno nije bilo objašnjivo i baš to je uporno boc-kalo Tanjinu maštu.

Iz razgovora je doznala da ni Željko nije bio s društvom. Željko... taj nije ličio na ostale dečake iz naselja i škole. Bio je nekako poseban i zbog te posebnosti su ga ostali često dirali. A najčešće je bivao meta Đoletovih prostakluka i Sašinih debilnih duhovitosti.

Taj Saša je bio i nespretniji i trapaviji, jer je kod Željka trapavost bila prirodna, a nespretnost kao urođena. Sašino je glupiranje ispadalo napadno i postajalo dosadno.

Ovih poslednjih nekoliko nedelja Tanja je koristila baš to Sašino naturanje, ne bi li naterala Željka da učini nešto u vezi s njom. Jeste, Željko joj se dopadao, ali je bio tako plašljiv, tako izgubljen i – baš sladak!

Tanja je duboko uzdahnula, navukla zavesu i popela se na gornji ležaj. Iz mamine i tatine sobe dopirala je tiha muzika. Tanja je prepoznala: *Prljavi ples* – mamin omiljeni film. Osmehnula se.

„Eh, kad bi Željko...“, pomislila je.

Zaspala je s osmehom.